

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ

„Св. Климент Охридски“

Факултет по славянски филологии

Катедра по методика на обучението по български език и
литература

Докторска програма *Методика на обучението по български език*

КОД в НАЦИД: 10300754

Форма на обучение: редовно, задочно, самостоятелно

Квалификационна характеристика

1. Анотация на докторската програма

Докторската програма „Методика на обучението по български език“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... има за цел подготовката на висококвалифицирани специалисти в областта на родноезиковото образование. Програмата изследва същността, закономерностите и динамиката на обучението по български език като първи език в контекста на съвременната педагогическа, лингвистична и психолого-когнитивна теория.

Методиката на обучението по български език се разглежда като **интердисциплинарна научна област**, която интегрира знания от:

- лингвистиката, включително функционална, когнитивна и текстова лингвистика;
- педагогиката и дидактиката на езиковото образование;
- психологията на езиковото развитие;
- социолингвистиката и теорията на комуникацията;
- комуникативно-дискурсивните модели на общуване;
- съвременните дигитални технологии и изкуствения интелект.

Акцентът се поставя върху развитието на **функционална грамотност, текстова компетентност, критическо мислене и комуникативна компетентност**, както и

върху проектирането на методически решения, които отговарят на изискванията на новата образователна среда.

Програмата обхваща широк спектър от изследователски теми като работа с текст и дискурс; умения за четене с разбиране; методика на граматичното обучение; оценяване на езиковите компетентности; развитие на речевите дейности; дигитални приложения в езиковото обучение; методика на българския език в мултикултурна среда.

2. Основни цели на програмата

Програмата преследва следните генерални цели:

2.1. Теоретични цели

- разширяване и задълбочаване на познанията в областта на методиката на обучението по български език като наука;
- овладяване на съвременните парадигми на комуникативния, когнитивния, функционалния и компетентностния подход;
- усвояване на теоретичните основи на текстоцентричното обучение.

2.2. Изследователски цели

- развитие на умения за научни изследвания върху езиковото обучение в неговите теоретични и приложни аспекти;
- формиране на компетентност за интерпретация на езикови и педагогически данни;
- проектиране на качествени и количествени изследователски модели.

2.3. Приложни цели

- разработване на стратегии и методически модели за обучение по български език;
- интегриране на дигитални технологии, електронни образователни ресурси и ИИ в езиковото обучение;
- конструиране на системи от упражнения и тестове;
- анализ и оценка на учебни програми, учебници и учебни комплекси.

2.4. Академични и професионални цели

- подготовка за преподавателска дейност във висшето образование;
- формиране на компетентности за академично писане и научна комуникация;
- стимулиране на участието в национални и международни научни проекти.

3. Основни задачи на програмата

Програмата изпълнява следните задачи:

1. Осигуряване на солидна теоретична база по методика и езиково образование.
2. Подготовка на докторантите за научноизследователска работа върху процесите на обучение и усвояване на българския език.
3. Формиране на критични умения за анализ на учебно съдържание и образователни практики.
4. Развитие на компетентности за създаване на иновативни методически модели.
5. Усвояване на научни и методически подходи за работа с текст.
6. Разработване на инструменти за оценяване на езиковите компетентности.
7. Подготовка за академична кариера чрез участие в преподавателска дейност.
8. Стимулиране на публикационна активност и научна комуникация.

4. Структура на обучението

4.1. Учебна дейност

Обучението включва:

- задължителни **докторски минимуми** (специалност + чужд език);
- задължителни курсове:
  - академично писане;
  - електронни ресурси в хуманитаристиката;
  - изследователски процедури във филологическите науки;
  - текст и дискурс в езиковото обучение;
- избираеми дисциплини според индивидуалния план и интереси;
- участие в катедрени семинари и научни дискусии.

4.2. Научноизследователска дейност

- самостоятелна работа по дисертация;
- изготвяне на публикации;
- участие в научни конференции;
- участие в проекти;
- реализиране на приложни и експериментални изследвания;
- подготовка на годишни и тримесечни отчети.

4.3. Педагогическа дейност

След успешно покриване на докторските минимума докторантите могат да:

- водят семинарни занятия;
- подпомагат преподаватели в курсове по български език;
- разработват учебни материали.

5. Компетентности на завършилите

5.1. Научноизследователски компетентности

- умения за провеждане на емпирични изследвания;
- интерпретация на езикови и педагогически данни;
- разработване на научни публикации;
- участие в научни екипи.

5.2. Методически компетентности

- създаване на методически модели за развитие на четивна и писмена грамотност;
- модели за обучение по граматика;
- оценяване на езикови компетентности;
- проектиране на упражнения и дидактически задачи.

5.3. Академични компетентности

- академично писане на дисертации, статии и доклади;
- презентационни умения;
- научна комуникация.

5.4. Приложни компетентности

- методически анализ на учебници и учебни програми;
- разработване на електронни ресурси;
- работа в мултикултурна образователна среда.

6. Дисертационен труд и защита

Дисертационният труд е самостоятелно научно изследване, което:

- формулира значим проблем в методиката на родноезиковото обучение;
- представя оригинален принос;
- включва теоретичен и/или емпиричен анализ;
- отговаря на академичните стандарти за научна аргументация.

Защитата включва:

1. вътрешно обсъждане;
2. рецензии от външни специалисти;
3. публична защита пред научно жури.

7. Професионална реализация

Съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България и Европейската класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите, успешно защитилите докторска степен могат да се реализират като:

Професия	Код НКПД	Код ESCO
Преподаватели в университет	2310	2310
Научни сътрудници	2112 / 2632	2112 / 2632
Образователни експерти	2359 / 2635	2359
Автори на учебници	2641 / 2642	2641
Специалисти по езиково обучение	2352 / 2359	2352
Експерти в държавни структури	2423 / 2635	2423